

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 1 och 3 § i lagen om Hansel Ab

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 1 och 3 § i lagen om Hansel Ab (RP 147/2018 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Hannu Koivurinta, finansministeriet
- jurist Mikko Tähhänen, Kyrkostyrelsen
- forskare Elisa Aalto, Konkurrens- och konsumentverket
- chef för juridiska ärenden Arto Sulonen, Finlands Kommunförbund
- verkställande direktör Anssi Pihkala, Hansel Ab
- expert Jukka Lehtonen, Finlands näringsliv rf
- chef för konkurrensfrågor Satu Grekin, Företagarna i Finland rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- arbets- och näringsministeriet
- Finlands ortodoxa kyrkostyrelse
- Keva.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om Hansel Ab ändras så att också kommunerna, samkommunerna, den evangelisk-lutherska kyrkan, den ortodoxa kyrkan och Keva kan vara kunder hos Hansel Ab. Dessutom ska också andra än staten kunna äga aktier i Hansel Ab. Vidare föreslås det att riksdagen ger sitt samtycke till en ägar- och företagsomstrukturering i Hansel Ab och KL-Kuntahankinnat Oy, vilket innebär att finska staten upphör att vara enda ägare i Hansel Ab. Staten ska fortfarande ha bestämmande inflytande i bolaget.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2019.

Betänkande EkUB 19/2018 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utgångspunkter och mål

Målet är i första hand att möjliggöra ett samgående mellan Hansel Ab (Hansel) och KL-Kuntahankinnat Oy (KL-Kuntahankinnat). Enligt propositionen ska också kommunerna, samkommunerna, den evangelisk-lutherska kyrkan, den ortodoxa kyrkan och Keva kunna vara kunder hos Hansel. Dessutom ändras lagen så att också andra än staten ska kunna äga aktier i Hansel.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen ger sitt samtycke till en ägar- och företagsomstrukturering som möjliggör ett samgående mellan Hansel och KL-Kuntahankinnat den 1 januari 2019 på det sätt som bolagen avtalar. KL-Kuntahankinnat ägs av Kommunförbundet. Enligt lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007) krävs det samtycke från riksdagen för omstruktureringar som innebär att staten inte längre är den enda ägaren i ett bolag. Vid fusionen ska en del av aktieinnehavet i Hansel överföras till Kommunförbundet. Enligt uppgift till utskottet ingår det i fusionsplanen att Kommunförbundet övertar 35 procent av aktierna.

Vid utfrågningen av sakkunniga välkomnades förslaget överlag. Tack vare omstruktureringen kan administrativa överlappningar i de båda organisationerna minskas, kostnadsbesparingar uppnås och framför allt internationella upphandlingar bli effektivare.

Ekonomiutskottet anser att propositionen behövs och fyller sitt syfte och tillstyrker den därför utan ändringar. Vidare föreslår utskottet att riksdagen ger sitt samtycke till en ägar- och företagsomstrukturering i Hansel och KL-Kuntahankinnat som innebär att finska staten upphör att vara enda ägare i Hansel. Staten ska också i fortsättningen ha bestämmande inflytande i bolaget.

Upphandlingsmarknaden kontra små och medelstora företag

Den kritik som framförts mot förslaget gäller främst hur upphandlingsmarknaden fungerar och vilken roll små och medelstora företag innehar i upphandlingssammanhang. Ett orosmoment är att upphandlingar i alltför hög grad går till Hansel och ett annat vilka möjligheter små och medelstora företag har att komma in på upphandlingsmarknaden. Ekonomiutskottet anser det vara av stor betydelse av garantera att små och medelstora företag har möjligheter att vara med på upphandlingsmarknaden. De orosmoment som kom fram vid utfrågningen av sakkunniga är i och för sig befogade. Utskottet vill trots det peka på att den totala volymen av offentliga upphandlingar uppgår till cirka 35 miljarder euro på årsbasis och att Hansel och KL-Kuntahankinnat står för omkring 1,2 miljarder euro. Den volymmässigt största andelen finns utanför de gemensamma upphandlingarna. Vidare understryker ekonomiutskottet att propositionen inte betyder att det uppkommer en skyldighet för Hansels kunder att anlita bolaget för sina upphandlingar.

Utskottet vill i synnerhet peka på de medel som upphandlingslagen erbjuder för att underlätta marknadstillträdet för företagen och säkerställa att också små och medelstora företag har möjligheter. Upphandlingar måste var upplagda så att också mindre aktörer kan delta i statliga och kommunala upphandlingar i andra egenskaper än bara som underleverantörer. Det kan underlättas inte minst om upphandlingarna delas upp i lämpliga bitar. I upphandlingslagen föreskriver 75 § om uppdelning av upphandlingskontrakt i delar och innehåller en skyldighet att lägga fram motiv om

Betänkande EkUB 19/2018 rd

ett kontrakt inte delas upp. Detta ska inte kopplas ihop med förbudet i 31 § i den lagen mot att dela upp upphandlingar för att kringgå tillämpningsområdet. Konkurrensen på marknaden måste i vilket fall som helt främjas, exempelvis med regionala lösningar, dynamiska inköpssystem och val av flera leverantörer via ramavtal. Också möjligheterna att lämna anbud i grupp måste främjas, men det kan i vissa situationer leda till svåra gränsdragningar mellan förbjudna konkurrensbegränsningar enligt konkurrenslagstiftningen och samarbete enligt upphandlingslagen.

Utskottet understryker vikten av att Hansel i sin strategiska verksamhet tar hänsyn till små och medelstora företag och deras situation, likaså till målet att undvika koncentrerad upphandlingsmarknad. Utgångspunkten bör vara att Hansel riktar in sig på den typen av internationella och nationella upphandlingar där det är en fördel att vara en stor aktör. Det är viktigt att följa hur upphandlingsmarknaden och dess funktion påverkas av omstruktureringen och att försäkra sig om att företag av varierande storleksklasser får tillträde till offentliga upphandlingar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 147/2018 rd utan ändringar.

Riksdagen ger sitt samtycke till en ägar- och företagsomstrukturering i Hansel Ab och KL-Kuntahankinnat Oy som innebär att finska staten upphör att vara enda ägare i Hansel Ab, men fortfarande har kvar bestämmande inflytande i bolaget.

Helsingfors 13.11.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Martti Mölsä blå
vice ordförande Harri Jaskari saml
medlem Petri Honkonen cent
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Lauri Ihalainen sd
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Eero Lehti saml
medlem Lea Mäkipää blå
medlem Arto Pirttilahti cent
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Ville Skinnari sd
medlem Antero Vartia gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.